

მოქმედი გადასახადები და საგადასახადო ტვირთის პრობლემა საქართველოში

სახელმწიფოში ფინანსური ურთიერთობების სრულყოფა და განვითარება შეუძლებელია ეფექტიანი საგადასახადო სისტემის შემუშავების გარეშე. საგადასახადო სისტემის შექმნა და ორგანიზაცია უშუალოდ დაკავშირებულია სახელმწიფოს წარმოშობა-განვითარებასთან. საგადასახადო სისტემა სახელმწიფოს მიერ ამოსაღები გადასახადების, ამ სისტემის აგების ფორმებისა და მეთოდების ერთობლიობას წარმოადგენს.

საქართველოს საგადასახადო სისტემა მოიცავს:

- გადასახადებს, მათი დაწესების, შემოღების, შეცვლისა და გაუქმების წესებს;
- გადასახადების გადახდასთან და საგადასახადო კონტროლთან, აგრეთვე, საგადასახადო ვალდებულებათა შესრულების უზრუნველყოფასთან დაკავშირებულ ფორმებს, მეთოდებსა და წესებს;
- საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობით გათვალისწინებული ურთიერთობისას წარმოშობილ დავათა გასაჩივრებისა და გადაწყვეტის წესს.

საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების საქმიანობის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრობლემა საგადასახადო პოლიტიკის შემუშავება და მისი განხორციელება მოსალოდნელი მაკროეკონომიკური დისპროპორციების მიზეზების გათვალისწინებით, რომ განისაზღვროს თუ როგორი საგადასახადო-საბიუჯეტო სისტემა და პოლიტიკა შეუწყობს ხელს მოსახლეობის ცხოვრების დონის ამაღლებასა და მაკროეკონომიკური ამოცანების (ეკონომიკური ზრდისა და ინფლაციის შემცირების) წარმატებით გადაწყვეტას.

საგადასახადო სისტემის სრულყოფისა და საგადასახადო შემოსავლების გადიდების ღონისძიებათა შემუშავებისას საჭიროა განისაზღვროს რამდენად ადვილად და ეფექტიანად შეიძლება გაიზარდოს შემოსავლები არსებული საგადასახადო სისტემის პირობებში, რის შემდეგ, აუცილებლობის შემთხვევაში, უნდა დადგეს საკითხი საგადასახადო დაბეგვრაში რეფორმების განხორციელების აუცილებლობის შესახებ. გარდა ამისა, საგადასახადო შემოსავლების გადიდების უზრუნველსაყოფად გატარებული ღონისძიებების შეფასება-ანალიზისას ხელისუფლებას მხედველობიდან არ უნდა გამოგრჩეს მათი ზემოქმედება: ფასებზე, სტიმულებსა და მაკროეკონომიკურ მაჩვენებელთა ნაკრებზე. არადა, მიწოდება-მოთხოვნის ელასტიურობიდან გამომდინარე, გადასახადებს შესწევს უნარი სხვადასხვა დონით იმოქმედოს ცალკეულ ბაზრებსა თუ ეკონომიკის სექტორებზე.

საგადასახადო-საბიუჯეტო პოლიტიკის წარმატებით შედგენის უზრუნველყოფა მოითხოვს საგადასახადო სისტემის ისეთი მახასიათებლების გათვალისწინებას, როგორიცაა: სტაბილურობა და ელასტიურობა, ეფექტიანობა, სამართლიანობა, მართვის სიმარტივე, მოხერხებულობა, საგადასახადო ტვირთის გონივრული საზღვრების დადგენა.

გადასახადები, როგორც ეკონომიკური კატეგორია, გადანაწილებით პროცესში მონაწილეობით სახელმწიფოს უზრუნველყოფს ფინანსური რესურსებით. გადასახადების მატერიალურ წყაროდ გამოდის ახალი ღირებულება, რომელიც შექმნილია წარმოების ისეთი ფაქტორებით, როგორიცაა: შრომა, კაპიტალი და ბუნებრივი რესურსები. ამდენად, გადასახადების წყაროა ეროვნული შემოსავალი.

დადასტურებულია, რომ ნებისმიერი ქვეყნის ეკონომიკური სისტემის ეფექტიანი ფუნქციონირება დიდადაა დამოკიდებული საგადასახადო სისტემის ორგანიზაციაზე. საქართველოს საგადასახადო სისტემა ეყრდნობა მკაცრად განსაზღვრულ ფისკალურ პოლიტიკას, ანუ, იყენებს გადასახადების მხოლოდ ფისკალურ ფუნქციას, რომელიც გულისხმობს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების შევსებას სტაბილური გადასახადებითა და ცენტრალიზებული გზით, რაც სახელმწიფოს აქცევს უმსხვილეს ეკონომიკურ სუბიექტად. ერთი შეხედვით, ასეთი საგადასახადო პოლიტიკა მისაღები და რეალური უნდა იყოს, მაგრამ აქ გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ მკაცრად ორიენტირებული ფისკალური პოლიტიკა თავდაპირველად ხელს უწყობს საგადასახადო შემოსავლების მოზიდვას სახელმწიფო ბიუჯეტში, მაგრამ, თუ მას თან არ სდევს საგადასახადო სისტემის მარეგულირებელი და მასტიმულირებელი ფუნქციების გამოყენება, ანუ, საგადასახადო განაკვეთების ოპტიმუმის განსაზღვრა, ეროვნული მეურნეობის ზოგიერთ დარგში განაკვეთების შემცირება, მაშინ თანდათანობით მცირდება საგადასახადო ბაზა და შესაბამისად, მცირდება

ბა გადასახადების წილი საბიუჯეტო შემოსავლებში (თუმცა, გარეგნულად აბსოლუტურ მაჩვენებლებში ზრდის ტენდენციას შეიძლება ჰქონდეს ადგილი). ამიტომ, მიზანშეწონილია საგადასახადო განაკვეთების კორექტირებით შეიქმნას საგადასახადო ბაზის გაფართოების პირობები. ამასთან, საგადასახადო განაკვეთების შემცირება ხელს შეუწყობს სამეურნეო აქტივობის ამაღლებას, ინვესტიციების მოზიდვასა და დასაქმების ზრდას. საგადასახადო განაკვეთების შეცვლით სახელმწიფო ქმნის დამატებით სტიმულებს ფინანსური რესურსების გადიდებისთვის, მამასადამე, ქვეყნის საგადასახადო სისტემამ, ხელი უნდა შეუწყოს და შექმნას წარმოების, მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის და საბოლოო ჯამში, საგადასახადო ბაზის გაფართოების პირობები – წინააღმდეგ შემთხვევაში წარმოების გაფართოების შესაძლებლობები დაეცემა, შეიზღუდება საგადასახადო ბაზა და ამით შეიქმნება ბიუჯეტის ქრონიკული დეფიციტის ხანგრძლივად შენარჩუნების პირობები.

საგადასახადო სისტემის მარეგულირებელი ინსტრუმენტების მოქნილად გამოყენება ხელსაყრელ პირობებს ქმნის სახელმწიფოს პირდაპირი ჩარევის გარეშე უზრუნველყოფილ იქნეს ეკონომიკური ზრდა. ამასთან, ოპტიმალური საგადასახადო შეღავათების დაწესებით ფირმის განკარგულებაში დარჩენილი მოგების ნაწილით მას შეუძლია გააფართოოს საწარმოო სიმძლავრეები, დანერგოს წარმოებაში უახლესი ტექნიკა და გახდეს კონკურენტუნარიანი. ამასთან, აუცილებელია საგადასახადო შეღავათების დაწესებისთვის ამოსავალ პუნქტად იქცეს წარმოების მიზნობრიობა და წარმოების განვითარების დონე. **რაც უფრო დაბალია წარმოების დონე, მით უფრო მეტი უნდა იყოს საწარმოებში საგადასახადო შეღავათები, რათა მათ განკარგულებაში დარჩეს რაც შეიძლება მეტი ფინანსური რესურსი წარმოების მასშტაბების გადიდების და ახალი ტექნოლოგიების დანერგვისთვის.**

საქართველოში 2013 წლის მდგომარეობით მოქმედებს შემდეგი საერთო სახელმწიფოებრივი გადასახადები: **საშემოსავლო გადასახადი; მოგების გადასახადი; დამატებული ღირებულების გადასახადი; აქციზი; იმპორტის გადასახადი.**

ხოლო ადგილობრივ გადასახადს მიეკუთვნება **ქონების გადასახადი.**

საქართველოში მოქმედი გადასახადების სტრუქტურა (იხ. ნახ.):

საშემოსავლო გადასახადი—საშემოსავლო გადასახადის გადამხდელია:

- **რეზიდენტი ფიზიკური პირი, ანუ პირი რომელიც ფაქტობრივად იმყოფება საქართველოს ტერიტორიაზე 183 დღე ან მეტ ხანს ნებისმიერი უწყვეტი 12 კალენდარული თვის პერიოდში;**

- **არარეზიდენტი ფიზიკური პირი, რომელიც შემოსავალს იღებს საქართველო ტერიტორიაზე საქმიანობის შედეგად.**

ამ გადასახადის ობიექტია ფიზიკური პირების—მუშების, მოსამსახურეების, გლეხების, მენარმეების შემოსავა-

ლი. საშემოსავლო გადასახადით იბეგრება გადამხდელის წმინდა შემოსავალი, რაც მიიღება საერთო შემოსავლიდან დადგენილი ხარჯებისა და საგადასახადო შეღავათების გამოკლებით. შეღავათებში კი იგულისხმება დაუბეგრავი მინიმუმი, პროგრესული ხარჯები, სოციალური დაზღვევის ფონდში შენატანები და სხვ. დღევანდელი მდგომარეობით საშემოსავლო გადასახადი დასაბეგრი შემოსავლის 20 % -ს შეადგენს.

მცირე ბიზნესის დასაბეგრი შემოსავალი - 5 % (საგადასახადო კოდექსის 90-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევებში - 3 %) დივიდენდი და პროცენტი - 5-5%-ს.

მოგების გადასახადი—მოგების გადასახადის გადამხდელია საქართველოს საწარმო, უცხოური საწარმო, რომელიც საქართველოში საქმიანობას ახორციელებს მუდმივი დაწესებულების მეშვეობით ან/და შემოსავალს იღებს საქართველოში არსებული წყაროდან. უცხოური პირი, რომელიც არ არის ფიზიკური პირი, ეწევა ეკონომიკურ საქმიანობას საქართველოში და არ დაასაბუთებს თავის თანამფლობელობას საგადასახადო კოდექსის 143-ე მუხლის მიხედვით.

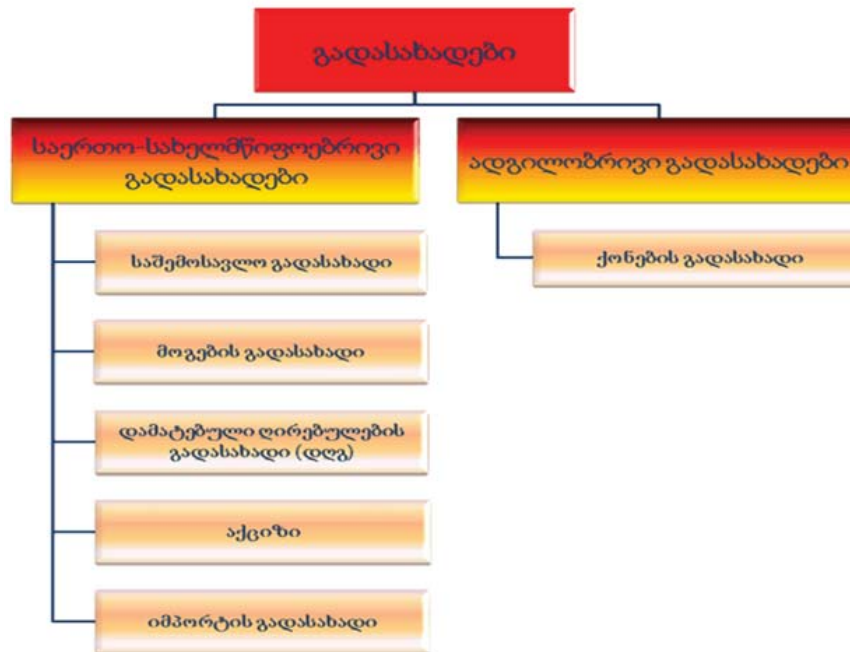
საქართველოში მოგების გადასახადი განისაზღვრება როგორც დასაბეგრი მოგების 15%, ნავთობისა და გაზის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული „არსებული ხელშეკრულებების“ განხორციელების შედეგად ნავთობისა და გაზის ოპერაციებით მიღებული მოგება - 10 % (თუ ეს ხელშეკრულებები დადებულია 1998 წლის 1 იანვრამდე.)

ფიქრობ, წარმოებისა თუ მომსახურების ყველა სფეროს მოგების გადასახადის ერთიანი განაკვეთით დაბეგრა არაეფექტური და არასამართლიანია. მოგების გადასახადის დიფერენცირებული უფრო დაბალი განაკვეთები ხელს შეუწყობდა ადგილობრივი წარმოების გაფართოებას. გარდა ამისა საგანმანათლებლო დაწესებულებების მოგების გადასახადით დაბეგვრისას უნდა გავითვალისწინოთ, რომ მათ არა აქვთ საშუალება სწრაფი რეაგირება მოახდინონ ბაზარზე მიმდინარე ცვლილებებზე და შეცვალონ თავიანთი სასწავლო პროგრამათა ფასები ყოველწლიურად, ასეთი არაელასტიურობისა და აღნიშნული სფეროს პრიორიტეტულობის გამო, ასეთი დაწესებულებები უნდა დაიბეგრონ დასაშვები მინიმალური ტარიფით (დიფერენცირებული განაკვეთების შემოღების შემთხვევაში).

არაპირდაპირი გადასახადები საქონლისა და მომსახურებისგან ამოიღება და დანამატის სახით შედის მათ ფასებსა და ტარიფებში. პირდაპირი გადასახადებისგან განსხვავებით, ისინი უშუალოდ არ არის დაკავშირებული გადამხდელის შემოსავალთან ან ქონებასთან. დაბეგვრის ობიექტს წარმოადგენს საქონელი, ძირითადად პირადი მოხმარების საგნები, არაპირდაპირი გადასახადის საბოლოო გადამხდელია მომხმარებელი.

აქციზი—აქციზის გადამხდელია პირი, რომელიც აწარმოებს აქციზურ საქონელს საქართველოში - თავის მიერ წარმოებულ საქონელზე (მათ შორის დამკვეთის ნედლეულით წარმოებულზე), ახორციელებს ბუნებრივ

ნახ 1. მოქმედი გადასახადების სტრუქტურა¹

1 http://www.pbo.parliament.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=97

აიროვანი კონდენსატის ან/და ბუნებრივი აირის მიწოდებას ავტოსატრანსპორტო საშუალებებისთვის - ასეთ მიწოდებაზე, ახორციელებს აქციზური საქონლის იმპორტს საქართველოში - თავის მიერ განხორციელებულ დროებით შემოტანაზე, ახორციელებს აქციზური საქონლის ექსპორტს - თავის მიერ განხორციელებულ ექსპორტზე. საქართველოში მოქმედი აქციზური საქონლის სახეობა: სპირტი და ალკოჰოლური სასმელები, ლუდი. თამბაქოს ნაწარმი (თამბაქოს ნედლეულის გარდა) - ექვემდებარება აქციზური მარკებით ნიშნდება. მსუბუქი ავტომობილების იმპორტი. ბუნებრივი აიროვანი კონდენსატი და ბუნებრივი აირი გარდა მილსადენისა. ნავთობი და ნავთობპროდუქტები, მიღებული ბიტუმოვანი ქანებისგან, ნედლის გარდა. ზეთები და ქვანახშირის ფისებისგან მაღალ ტემპერატურაზე გამოხდილი პროდუქტები. ნავთობის აირები და აირისებრი ნახშირწყალბადები. პიროლიზის თხევადი პროდუქტი. მისართი, გამხსნელი, ანტიდეტონატორი. საპოხი მასალები და საშუალებები.

საგადასახადო კოდექსის 188-ე მუხლის მიხედვით: 1) აქციზური საქონელი იბეგრება დიფერენცირებული განაკვეთებით; 2) მობილური საკომუნიკაციო მომსახურების განაკვეთი შეადგენს დასაბეგრი ოპერაციის თანხის 10%-ს. რაც შეეხება ანგარიშსწორებას, დეკლარირება ხდება საანგარიშო თვის მომდევნო თვის 15 რიცხვისთვის. საქართველოში აქციზის გადასახადით დაბეგვრა წმინდა ფისკალურ ფუნქციას ასრულებს და არანაირ პროტექციონისტულ მიზნებს არ ემსახურება.

ისეთ საქონელზე, როგორებიცაა: ლუდი, სპირტიანი სასმელები, თამბაქო, აქციზის გადასახადის გაუქმება, საშუალებას მისცემდა ადგილობრივ წარმოებას უფრო მეტად გაფართოებულიყო და შესაძლოა გამოენვია ექსპორტის ზრდაც. გარდა ამისა, შეამსუბუქებდა საგადასახადო ტვირთის სიმძიმეს საქართველოში.

დამატებული ღირებულების გადასახადი (დღგ), რაც გადაიხდება წარმოების, ან მიმოქცევის ყველა სტადიაზე დამატებული ღირებულებიდან. დამატებული ღირებულება შეიცავს ხელფასს დანარიცხებით, ამორტიზაციას, კრედიტის სარგებელს, ხარჯებს ელექტროენერგიაზე, ტრანსპორტზე, რეკლამაზე და სხვ. საქართველოში დღგით დასაბეგრი ბრუნვის ან საქონლის იმპორტის თანხის 18%-ს შეადგენს; საქონლის დროებითი შემოტანისას - დროებითი შემოტანის თანხის 0.54%, ამ საქონლის საქართველოს ეკონომიკურ ტერიტორიაზე ყოფნის ყოველ სრულ და არასრულ კალენდარულ თვეზე, მაგრამ არა უმეტეს საქონლის დროებითი შემოტანისას დროებითი შემოტანის თანხის 18 პროცენტისა; უკუდაბეგვრის ნესით დასაბეგრი ოპერაციის თანხის 18%.

იმპორტის გადასახადი არაპირდაპირი გადასახადი საიმპორტო, საექსპორტო და სატრანზიტო საქონელზე, რომელიც შედის სახელმწიფო ბიუჯეტში. იგი გადაიხდება განაკვეთების შესაბამისად, რომელიც გათვალისწინებულია საიმპორტო ტარიფებში. ხშირ შემთხვევებში განაკვეთები დაწესებულია პროცენტებში საქონლის ღირებულებიდან. იმპორტის გადასახადი თანამედროვე პირობებში შეიძლება იყოს: ფისკალური,

რაც აფართოებს ბიუჯეტის შემოსავლის წყაროს; პროტექციონისტული (მფარველობითი) და ზეპროტექციონისტული, რომ დაიცვას საშინაო ბაზარი უცხოეთიდან შემოტანილი საქონლის კონკურენციისგან; ანტიდემპინგური (პროტექციონისტულის ერთ-ერთი სახე), რაც იმპორტული საქონლის მიმართ გამოიყენება ქვეყნის შიგნით დაბალ ფასებში შეღავათიანად გაყიდვის მიზნით, რაც გარკვეული საქონლის ან მთელი იმპორტის მიმართ გამოიყენება ურთიერთშეღავათიანი ხელშეკრულებების საფუძველზე. საგადასახადო კოდექსის 197-ე მუხლის 1 პუნქტით განსაზღვრული საქონლის სატარიფო ღირებულება იბეგრება - 12%-ით; მე-2 პუნქტით - 5%-ით; მე-3 პუნქტით — დიფერენცირებული განაკვეთებით (იხ. ცხრილი).

იმის მიხედვით, თუ ვინ არის გადასახადის ამომღები და მიღებული შემოსავლების განმკარგულებელი, ანსხვავებენ **სახელმწიფო** და **ადგილობრივ გადასახადებს**¹.

სახელმწიფო გადასახადები ამოიღება ცენტრალური მთავრობის მიერ ქვეყანაში არსებულ კანონმდებლობათა საფუძველზე და მიიღობა ცენტრალურ ბიუჯეტში. მათ მიეკუთვნება: **საშემოსავლო გადასახადი, მოგების გადასახადი, იმპორტის გადასახადი და ა.შ.** ამ გადასახადების ამოღება შესაძლებელია გადაკისრებული ჰქონდეს მმართველობის ადგილობრივ ორგანოებს, თანხის ცენტრალურ ბიუჯეტში შეტანით. ადგილობრივი გადასახადები ამოიღება მმართველობის ადგილობრივი ორგანოების მიერ კონკრეტულ ტერიტორიაზე და ჩაირიცხება ადგილობრივ ბიუჯეტებში.

ქონების გადასახადი — სანარმოისთვის/ორგანიზაციისთვის ქონების გადასახადის წლიური განაკვეთი - დასაბეგრი ქონების ღირებულების არა უმეტეს 1 %-ია.

ფიზიკური პირის დასაბეგრი ქონებაზე გადასახადის წლიური განაკვეთი დიფერენცირებულია გადასახადის გადამხდელის ოჯახის მიერ საგადასახადო წლის განმავ-

ლობაში მიღებული შემოსავლების მიხედვით:

40 000-დან-100 000 ლარამდე შემოსავლის მქონე ოჯახებისთვის - საგადასახადო პერიოდის ბოლოსთვის დასაბეგრი ქონების საბაზრო ღირებულების არანაკლებ 0.05 %-ისა და არა უმეტეს 0.2 %-ისა;

100 000 ლარის, ან მეტი შემოსავლის მქონე ოჯახებისთვის - საგადასახადო პერიოდის ბოლოსთვის დასაბეგრი ქონების საბაზრო ღირებულების არანაკლებ 0.8%-ისა და არაუმეტეს 1%-სა. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებისა და ტყის მიწებზე ქონების გადასახადის წლიური საბაზისო განაკვეთები დიფერენცირებულია ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულებისა და მიწის კატეგორიების მიხედვით და დგინდება 1 ჰექტარზე გაანგარიშებით, ლარში (სსკ. მუხლი 204; პუნქტი 1; ა,ბ,გ); ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს გადაწყვეტილებით განისაზღვრება გადასახადის განაკვეთი, რომლის ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს ამ ნაწილით დადგენილი წლიური საბაზისო განაკვეთის 150 პროცენტს.

არასასოფლო-სამეურნეო მიწაზე (კონკრეტული მიწის ნაკვეთისთვის, მიწის ნაკვეთის ადგილმდებარეობის გათვალისწინებით) - გადასახადის საბაზისო განაკვეთი დგინდება წელიწადში მიწის 1 კვადრატულ მეტრზე 0.24 ლარის ოდენობით; ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს გადაწყვეტილებით, შესაბამისი საბაზისო განაკვეთი მრავლდება ტერიტორიულ კოეფიციენტზე, რომელიც არ შეიძლება იყოს 1,5-ზე მეტი.

ბუნებრივი რესურსებით მოსარგებლე პირისთვის შესაბამისი ლიცენზიის გაცემის საფუძველზე გამოყოფილი მიწა იბეგრება ერთ ჰექტარზე არა უმეტეს 3 ლარით.

ბიზნესის დაფუძნება ნამდვილად გამარტივებულია, მაგრამ გადასახადების შესახებ ცოტა რთული წარმოდგენა გვაქვს. გადასახადები სინამდვილეში არ შემცირებულა და თუ ოფიციალურ სტატისტიკას გადავხედავთ, 2003

1 www.rs.ge

სახელმწიფო გადასახადები 2012-2013 წლებში¹ მლნ ლარი

დასახელება	2012	2013	სხვაობა
სულ	6,300.0	6,920.0	620.0
მათ შორის:			
საშემოსავლო გადასახადი	1,597.0	1,813.0	216.0
მოგების გადასახადი	900.0	924.0	24.0
დღგ	3,014.0	3,384.0	370.0
აქციზი	644.0	665.0	21.0
იმპორტის გადასახადი	100.0	104.0	4.0
სხვა გადასახადები	45.0	30.0	-15.0

1 www.mof.ge

წლამდე საგადასახადო ტვირთი მთლიან შიდა პროდუქტთან მიმართებაში იყო 13-14%-ის ფარგლებში, ახლა არის 24-25%-ის ფარგლებში. ანუ, საგადასახადო ტვირთი საგრძნობლად გაიზარდა (თუმცა, განვითარებული ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებლებს ჯერაც საკმაოდ ჩამორჩება). გადასახადების ნაწილი მოსაკრებლების სფეროში გადავიდა, თუმცა, ის ტვირთად მაინც გადამხდლებს აწევს.

საგადასახადო კანონმდებლობის ერთ-ერთი სერიოზული პრობლემა მისი არასტაბილურობაა. 1997 წლის 13 ივნისს მიღებულ კოდექსში 2004 წლის 22 დეკემბრამდე (ახალ კოდექსამდე) შევიდა 81 ცვლილება (7 წელიწადში); 2004 წლის 22 დეკემბერს მიღებულ კოდექსში 2010 წლის 17 სექტემბრამდე ახალი კოდექსის მიღებამდე რომელიც 2011 წლის იანვრიდან შევიდა ძალაში – 67 ცვლილება, (6 წელიწადში); უკვე ახალ კოდექსში 56 ცვლილებაა შეტანილი (2 წელიწადში). ეს შესწორებები ზოგი რედაქციული ხასიათისაა, მაგრამ ზოგი პრაქტიკულად დიამეტრულად ცვლის ხოლმე კონცეფციას. **ერთს მხრივ, კოდექსი უნდა შეესაბამებოდეს რეალობას, მასში ადეკვატურად უნდა იყოს ასახული დაბეგვრის პრინციპები და ხელისუფლების საფინანსო-ეკონომიკური პოლიტიკის მიზნები. თუმცა, მეორეს მხრივ, ხშირი ცვლილებები ქმნის არა მარტო არასტაბილურობის განცდას გადასახადის გადახდებში, არამედ, ამცირებს საქმიანობის შორსმავალი გეგმებით მათი საქმიანობის მოტივაციას.**

ზემოთ აღნიშნულის გამოსასწორებლად, პირველ რიგში, ბაზარი მაქსიმალურად უნდა გათავისუფლდეს ზედმეტი რეგლამენტებისგან. ხელისუფლება უბრალოდ, მიუკერძოებელი არბიტრის როლს უნდა ასრულებდეს. გადასახადების სიმძიმეზე საუბრისას უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ის განისაზღვრება დასაბეგრი ბაზით და სხვა მონაცემებით. მაგალითად, საფრანგეთში, ყოველთვიური შემოსავალი 300 ევროს ოდენობით, საერთოდ არ იბეგრება. საქართველოში დაუბეგრავი მინიმუმი ბოლო დრომდე არ არსებობდა. 2012 წლის 27 დეკემბერს საქართველოს საგადასახადო კოდექსში შესული ცვლილებით, 2013 წლიდან მათი შემოსავალი, ვისი ხელფასიც

წელიწადში 6000 ლარს არ აღემატება (თვეში - 500 ლარს), პირველი 150 ლარის ფარგლებში (ანუ ამჟამად მოქმედი ფაქტობრივი საარსებო მინიმუმის დონეზე) საშემოსავლო გადასახადით აღარ დაიბეგრება. უფრო სწორად, 2013 წელს ასეთ პირთა მიერ გადახდილი გადასახადი უკანვე დაუბრუნდებათ 2014 წლის 1 აპრილიდან (360 ლარის ოდენობით). აღნიშნული ცვლილება პროგრესული საშემოსავლო გადასახადის დამკვიდრებისკენ გადადგმული პირველი ნაბიჯია.¹

ასევე მნიშვნელოვნად აფერხებს ბიზნესის განვითარებას იმპორტის გადასახადი, ბევრი მცირე ბიზნესი შეძლება გაფართოებას, რომ არა ის ფინანსური დანახარჯები, რომლებსაც საქონლის იმპორტირების პროცესში აწყდებიან. საქართველოში არსებული შემოსავლების დონიდან გამომდინარე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ იგი საკმაოდ აფერხებს ქვეყანაში საბაზრო ეკონომიკის განვითარებას და მცირე ან საშუალო ბიზნესს ართმევს საქმიანობის გაფართოების სტიმულს.

ეკა გრიგალაშვილი,
თსუ დოქტორანტი

1 საქართველოს საგადასახადო კოდექსი მუხლი 81¹

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს საგადასახადო კოდექსი; თბ., 2013
2. კოპალეიშვილი თ., ჩიკვილაძე მ. გადასახადები და დაბეგვრა. - თბილისი, 2011.
3. www.economy.gov.ge
4. cwww.geostat.ge
5. www.mof.ge
6. www.pbo.parliament.ge
7. www.rs.ge

ABSTRACT

Existing Taxes and the Issue of Tax Burden in Georgia

Eka Grigalashvili, TSU Doctoral student

The improvement and development of financial relations in a state is impossible without an efficient tax system. The development and organization of a tax system is directly linked with the formation and development of a state. Tax system is a system introduced by a government for assessing and collecting taxes, characterized by a respective structure and a set of methods.

In order to improve the tax system and augment tax revenues, it is necessary to look for painless and efficient ways to build revenue growth under the existing tax system, and after that, as required, the need for taxation reforms is to be considered. Besides, while assessing tax revenue augmentation measures, the government should not overlook their impact on prices, incentives and macroeconomic indicators, as, taking into account the elasticity of supply and demand, taxes are capable of influencing individual markets and economic sectors to various extents.